

УДК: 314.7:[339.923:061.1EU
Biblid 1451-3188, 17 (2018)
Год XVII, бр. 66, стр. 248–262
Изворни научни рад

ЕКОНОМСКЕ ДЕТЕРМИНАНТЕ МИГРАЦИЈА У ЕВРОПСКУ УНИЈУ

Зоран МИЛОСАВЉЕВИЋ¹

Апстракт: Предметна анализа концентрисана је на истраживање фактора који утичу на процес миграција, које су велики проблем савремене спољне и безбедносне политике Европске уније (ЕУ). У раду се прво пружају одговарајућа теоријска образложења економских имиграција од Другог светског рата наовамо, као и постојања емпиријске везе између економских чинилаца и имиграционих политика држава чланица ЕУ. Поменути приступом остварује се циљ истраживања, који исходи из сазнања о утицају одређених економских показатеља на приступе решавању савремене мигрантске кризе. Резултати истраживања потврђују постојање везе између економских чинилаца и миграторних кретања. Узимајући у обзир учесталост економских фактора и економских мотивационих импулзија у миграторним кретањима, кроз примену метода посматрања, анализе садржаја, упоредног и статистичког метода, аутор је успео да укаже на најзначајније чиниоце миграторних кретања ка државама чланицама ЕУ.

Кључне речи: миграције, имигранти, економија, друштво, Европска унија.

1) УВОД

Рад полази од анализе најзначајнијих мотивационих фактора процеса миграција. У том смислу, најпре се објашњавају економске детерминанте и најбитнији фактори који опредељују мигранте „у потрази за личном срећом“. Потом се објашњава њихов значај за дефинисање имиграционих политика

¹ Институт за политичке студије, Београд. Е-mail: bigz40@hotmail.com. Рад представља саставни део истраживања у оквиру докторских студија на Факултету политичких наука у Београду.

држава чланица ЕУ. У настојању да објасни проблем економских миграција, а потом и да пружи експликацију економских чиниоца из којих произилази овај социјални феномен, аутор анализира конкретне економске показатеље у сврху верификације почетне хипотезе. Према ауторовом мишљењу, *миграције* означавају одређени процес, тј. „кретање особа или група особа из једне географске јединице у другу, преко административне или политичке границе, са циљем да се привремено или трајно населе на месту које се разликује од места порекла“.² Уједињене нације миграције дефинишу као облик просторне покретљивости између једног географског дела и другог, подразумевајући под тим трајну промену места становања.³ За разлику од миграција, *економске миграције* су ужи појам и означавају премештање или дислокацију мигранта с једног простора, који је мање економски привлачан, на други простор који за мигранта и његову породицу обећава боље услове за живот и рад. Право на миграцију проистиче из четири кључне слободе: слободног кретања роба, услуга, капитала и радне снаге.⁴ Економске миграције стога се могу објаснити кроз тзв. *push* и *pull* приступ.⁵ *Push* фактор, само име говори, означава „гурање, потискивање“ потенцијалног мигранта из средине у којој живи и ради: због лоших услова живота, незавидне личне сигурносне позиције, сиромаштва, незапослености, па и политичких притисака.⁶ С друге стране, *pull* фактор је, „онај који покреће, који мотивише“ мигранта да дође у земљу у коју се имигрира. *Pull* фактор отвара перспективе тако што примамљује појединца, будућег имигранта, да у земљу имиграције стигне, како би остварио своја животна, радна и егзистенцијална настојања, пошто, „у обећаној земљи“ види: уређеније друштво, већу сигурност, боље услове за живот и рад, сносљивије услове за свеобухватни опстанак, остварење напредовања у каријери и слично.⁷ Под *имиграционом политиком* подразумевамо сваку ону политику коју води једна

² Thomas Bauer, John Haisken-DeNew, Cristoph Schmidt, “International Labour Migration, Economic Growth and Labour Markets: The Current State of Affairs”. (ed) Miroslav Macura, Alphonse Mac Donald, Werner Haug, *The New Demographic Regim – Population Challenges and Policy Responses*, United Nations, NY, 2005, pp. 111-197.

³ Мирјана Бобић, *Демографија и социологија – веза или синтеза*, Службени гласник, Београд, 2007.

⁴ J. Trachtman, *The International Law of Economic Migration – Toward the Fourth*, Kalamazoo/ Michigan: W.E. Upjohn Institute for Employment Research, 2009, p. 4.

⁵ Dan Corry, *Economics and European Union Migration Policy*. London: Institute for Public Policy Research, 1996, p. 13.

⁶ Leo Lucassen, *The Immigrant Threat – The Integration of Old and New Migrants in Western Europe Since 1850*, Champaign, University of Illinois Press, 2005, p. 120.

⁷ „Истраживања указују на то да су економски разлози, попут тражења посла или поправљања услова живота и животног стандарда, најчешћи покретачи.” Видети: D. Poleti, „Савремене радне миграције у Европском контексту – економски и политички аспекти”, *Sociologija*, 2012, vol. 55 (3), str. 333-348.

држава када долази до транзита лица преко њених граница, а посебно оних лица која намеравају да раде и остану у земљи имиграције. Имиграциона политика представља управљање пристиглим недржављанима на имиграционој територији, али и однос према имигрантима, тзв. *третирање*. Политика се креће у опсегу од пуног поштовања слободе кретања, до коришћења заштитних мера којима се слобода кретања отежава или ограничава (протективна имиграциона политика). У том смислу, сам чин имиграције представља „активност којом особа место сталног боравка утврђује на територији дате државе на период који ће (или се очекује да ће) трајати најмање 12 месеци, а да је претходно имала стално пребивалиште на територији друге државе”.⁸

2) ВРСТЕ МИГРАЦИЈА

Врсте или типови миграција подразумевају, уопштено, економске и неекономске миграције.⁹ Уз ову грубу поделу постоје још неке, такође основне, класификације попут оних на: легалне и илегалне, односно на: добровољне и принудне. Према трајању могле би се поделити на: привремене и трајне. Све у свему постоје три основне категорије миграција: емиграционе, имиграционе и транзитне. Све је већи број земаља које имају комбиноване карактеристике две или све три поменуте категорије. Поред ових класификација постоје и оне садржинске, које описују суштину миграторних кретања. То су: политичке миграције, економске миграције, социјалне, демографске и др.¹⁰

3) ТОК ЕКОНОМСКИХ МИГРАЦИЈА

Историјат економских миграција стар је колико и сама цивилизација. Након Другог светског рата, приметно је неколико таласа миграција на европском тлу. Са првим таласом миграција суочила се СР Немачка већ током педесетих и почетком шездесетих година XX века. Били су то економски имигранти са Балкана (из Грчке, Турске, потом и из Југославије).¹¹ Економски раст и развој разрушене СР Немачке захтевао је радну снагу, нарочито за нискоквалификоване послове. Имигранти су били јефтина радна снага,

⁸ Мирјана Бобић, Марија Бабовић, „Међународне миграције у Србији – стање и политике”, *Социологија*, вол. 50, бр. 2, стр. 212.

⁹ Мирјана Бобић, 2007, *op. cit.*

¹⁰ Анђела Ђукановић, „Регулатива Европске уније у области ирегуларних миграција”, *Европско законодавство*, 2013, бр. 43-44, стр. 31-42.

¹¹ Michael Samers, „New Guest Worker Regimes?”, Anna Amelina, Kenneth Horvath, Bruno Meeus (edit.), *An Anthology of Migration and Social Transformation – European Perspectives*, New York, Springer International Publishing, 2016, pp. 121-135.

спремна да ради за ниске цене надница. Били су то радници на одређено време, тзв. гастарбајтери (нем. *Gastarbeiter* – гостујући или привремени радник).¹² Према тој, првобитној концепцији, замишљено је да радници у Немачку долазе на одређено време, да одраде своје послове и да се потом врате натраг у своје резиденцијалне земље, са уштеђевином, од које су најчешће подизали некретнине за становање, и пензијом која им је омогућавала мирну и удобну старост. Читав њихов живот у земљи-имиграције конструисан је тако да само привремено остану. Међутим, време ће показати да се маса гастарбајтера током 70-их и 80-их година XX века задржала непланирано дуго у земљи имиграције, а да су њихова деца оптирала ка новој домовини, где су се акомодирали и асимиловали, а матерњи језик запоставили, или чак заборавили. Други талас економских имиграната у земље централне, западне и северне Европе десио се током 90-их година XX века након рушења Источног блока и ратова на простору бивше Југославије.¹³ Тада, уз бивше Југословене, Бошњаке, Србе, Хрвате и друге, долази маса света из источне Европе – Украјинци, Пољаци, Руси, Белоруси, кавкаски народи. Овога пута нови мигранти долазе с намером да се трајно настане у земље у које пристижу. Више се не говори о привременом, гастарбајтерском раду. Ситуација добија потпуно нову димензију и конотацију. Коначно, трећи миграциони талас дешава се након обојених револуција у тзв. „Арапском пролећу“ након кога се руши одбрамбени појас европске безбедности у Средоземном мору и југоисточној Европи.¹⁴ Мигранти сада пристижу из земаља тзв. „Трећег света“, пре свега са Блиског и Средњег истока (Сирије, Ирака, Авганистана, Пакистана, Бангладеша и др.), и са простора подсахарске и северне Африке (Нигера, Чада, Обале слоноваче, Либије, Алжира, Марока, Египата). Посебно интензиван број миграната уочљив је из земаља где је дошло до тзв. „Арапског пролећа“ – Либије, Туниса, Египата, Сирије, Ирака.¹⁵ Све ово указује на блиске везе политике и геополитике са дешавањима у погледу миграција у чланице Европске уније.¹⁶ Урушавају се тзв. „истрашени режими“ (Мубарака или Бен-Алија), а плански се подривају антиколонијални арапско-социјално-

¹² *German Dictionary of Business, Commerce and Finance* (1997), Oxford: Routledge

¹³ Rudolph Hedwig, „The new gastarbeiter system in Germany“. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 1996, vol. 22, no. 2, pp. 287-300.

¹⁴ Предраг Мирковић, Јелена Стојшић Дабетић, „Нерегуларне миграције као облик угрожавања система националне безбедности“, Европско законодавство, 2018, бр. 63, стр. 269-286.

¹⁵ Philippe Fargues, Christine Fandrich, „Migration after the Arab Spring“, *Migration Policy Centre* (MPC) – Research Report 2012/09.

¹⁶ Зоран Милосављевић, „Имиграционе политике у ЕУ: од слободе кретања до заштитних мера“, *Европско законодавство*, 2015, бр. 54.

националистички „БАС-пореци“ (Гадафија и Ел Асада). У читавој тој игри економске миграције имају тек споредну, али веома важну, улогу, јер представљају главни мотивациони покретач појединаца, „у потрази за срећом и бољим животом“. Са укупним бројем од око 56 милиона миграната, Европа представља најзначајнији имиграциони регион.¹⁷ Миграције у Европи су актуелна тема, и то не само на Западу, већ и у источноевропским земљама које се суочавају са новом улогом: то су истовремено и транзициона и имиграциона друштва. Такође, Европска унија као специфична политичка творевина делом ограничава самостално одлучивање и деловање националних политика и економија. Процењено је да број међународних миграната износи 214 милиона.¹⁸ Један од сваких 35 људи у свету је мигрант. Оквирно један од седам људи на планети је стално у покрету. Око 3% становништва живи ван места свог рођења. Од 1965. до 1990. године број међународних миграната порастао је за 45 милиона, годишњом стопом раста од 2,1%. Тренутна годишња стопа раста је још виша и износи 2,9%. Даглас Меси (*Douglas Massey*), теоретичар миграција, тврди да највећи број међународних мигранта проистиче из „друштва у трансформацији“.¹⁹

4) МЕТОДОЛОГИЈА И ЕМПИРИЈСКИ НАЛАЗИ

Ово „мини-истраживање“ обухвата неколико фаза. Прва фаза је *фаза тестирања*, и она се огледа у одабиру оних економских показатеља који битно утичу на имиграционе политике на идеалнотипској скали: либерално-рестриктивно. Друга фаза је *контролна фаза* укрштања оних економских показатеља за које се показало да индукују промене у одабиру имиграционих политика на скали рестриктивно-либерално. Трећа фаза је израда упоредних показатеља и приказ стања. Коначно, четврта, последња, фаза је *изношење закључака* на основу добијених резултата. У средишту емпиријског истраживања биће статистички метод економетрије, који полази од укрштања једне независне или непроменљиве варијабле која бројчано изражава квалитет имиграционе политике на скали либерално-рестриктивно. Реч је о степену политичке интеграције (и)миграната, тзв. *MIPEX (The Migrant Integration Policy Index)*. MIPEX је средство за мерење имиграционе политике којим се исказују политичке тенденције ка интеграцији миграната у свим државама чланицама ЕУ, Аустралији, Канади, Исланду, Јапану, Јужној Кореји,

¹⁷ Thomas Bauer at al., op. cit., pp. 111, etc.

¹⁸ 19th World Migration Report, 2010.

¹⁹ Douglas Massey, "Patterns and Processes of International Migration in the 21st Century", *Conference on African Migration in Comparative Perspective*, Johannesburg, South Africa, 4-7 June, 2003.

Новом Зеланду, Норвешкој, Швајцарској, Турској и САД.²⁰ Ова веома сложена, али поуздана, варијабла садржи 167 појединачних, увезаних показатеља који стварају целовиту слику о намерама и способностима једног друштва да интегрише имигранте у своју средину.²¹ Из МІРЕХ-а се врло јасно и видно исчитава захтев ка једној од граничних (и)миграционих политика на скали: рестриктивно-либерално. Индекс је користан инструмент за вредновање и упоређивање шта све владе чине на промоцији интеграција миграната у свим земљама које су узете у анализу. Од свих економских показатеља, који су тестирани у почетној фази статистичке верификације (индекс запослености, индекс радно активног становништва, учешће лица са другим радним послом и други), два су показатеља као зависне и статистички проверљиве варијабле показале корелативност: домаћи бруто производ (GDP) и индекс квалитета живота (HDI). GDP је *друштвени бруто производ* који се дефинише као укупно створени домаћи производ или крајњи исход производне активности, односно оно што остане од укупне производње добара и услуга када се умањи међуфазна потрошња.²² HDI или показатељ хуманог људског развоја (*Human development index*), формула је којом се мере сиромаштво, писменост, образовање, животни век, пристојан стандард живота и други фактори за земље света. HDI је заправо сублимација просечног животног века у једној земљи (мери се здрав и дуговечан живот), просечног степена образовања и висине стандарда живота.²³ Многи преко ове формуле сврставају земље у развијене (земље првог реда), оне у развоју (земље другог реда) и земље трећег света. Најпре је спроведена припремна фаза, тзв. *тестирање* зависних варијабли оних економских показатеља који би могли да утичу корелативним везама на независну варијаблу МІРЕХ (која појашњава интензитет имиграционе политике на идеалнотипској скали либерално-рестриктивно). На основу одабраних економских показатеља, који би могли да чине зависне варијабле наспрам МІРЕХ-а, добијени су следећи квантификовани исходи, за неке насумично изабране економске показатеље:

²⁰ J. Niessen, T. Huddleston, *Legal Frameworks for the Integration of the Third-Country Nationals*. Boston: Brill/Leiden, 2009, p. 3; Интернет: <http://www.mipex.eu/what-is-mipex>

²¹ Valerija Botrić, "Attitudes Towards Immigrants, Immigration Policies and Labour Market Outcomes – Comparing Croatia with Hungary and Slovenia", *Croatian International Relations Review*, 2016, Vol. 23, no. 76, pp. 5-28.

²² Понегде се Домаћи бруто производ (GDP) дефинише као завршна или финална тржишна вредност роба и услуга створених у једној земљи у мерном одсечку времена. Видети: G. Mankiw, *Principles of Economics*. Fifth edition, Harvard University/Cengage Learning, 2008, p. 512.

²³ Séverine Deneulin, Lila Shahani, *An Introduction to the Human Development and Capability Approach – Freedom and Agency*, Ottawa: International Development Research Centre, 2009, p. 138.

Табела 1. Припремна фаза тестирања економских показатеља

	Net Migration Rate	Migration Integration Index	Unemployment	HDI 2009	GDP per capita (nominal) '08	GDB change (real) '08	Deficit (% GDP-a) '08
Net Migration Rate	1	.521**	.196	.522**	.682**	-.423	.080
Pearson Correlation		.004	.317	.004	.000	.025	.685
Sig. (2-tailed)	28	28	28	28	28	28	28
N							
Migration Integration Index	.521**	1	-.102	.555**	.513**	-.423	.364
Pearson Correlation	.004		.606	.002	.005	.020	.057
Sig. (2-tailed)	28	28	28	28	28	28	28
N							
Unemployment	.196	-.102	1	-.076	-.129	-.056	-.349
Pearson Correlation	.317	.606		.700	.512	.777	.069
Sig. (2-tailed)	28	28	28	28	28	28	28
N							
HDI 2009	.522**	.555**	-.076	1	.702**	-.549**	.207
Pearson Correlation	.004	.002	.700		.000	.002	.290
Sig. (2-tailed)	28	28	28	28	28	28	28
N							
GDP per capita (nominal) '08	.682**	.513**	-.129	.702**	1	-.545**	.453*
Pearson Correlation	.000	.005	.512	.000		.003	.016
Sig. (2-tailed)	28	28	28	28	28	28	28
N							

	Net Migration Rate	Migration Integration Index	Unemployment	HDI 2009	GDP per capita (nominal) '08	GDB change (real) '08	Deficit (% GDP-a) '08
GDB change (real) '08							
Pearson Correlation	-.423*	-.436*	-.056	-.549	-.545	1	.041
Sig. (2-tailed)	.025	.020	.777	.002	.003		.836
N	28	28	28	28	28	28	28
Deficit (% GDP-a) '08							
Pearson Correlation	.080	.364	-.349	.207	.453*	.041	1
Sig. (2-tailed)	.685	.057	.069	.290	.016	.836	
N	28	28	28	28	28	28	28

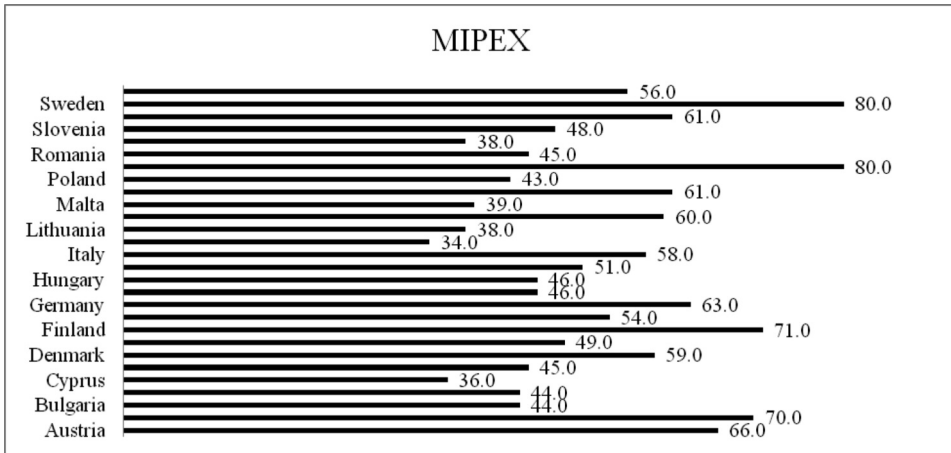
** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed)

Табела 2. Припремна фаза тестирања показатеља

Model	Beta	t	Sig.
Unemployment	-.061	-.294	.771
GDP per capita (nominal) '08	.545**	2.701	.013
Ethnic_majorities	.121	.567	.576
GINI	.002	.008	.993

* $p < .05$ $R^2 = .15$ (15% варијанте MIPEX објашњава варијабле у моделу)

Истраживање ће најпре мерно изразити *независну варијаблу* MIPEX, која одређује степен политичке интеграције (и)миграната, и тиме указује на интензитет имиграционе политике на идеалнотипској скали: либерално-рестриктивно. Бројчано изражена висина MIPEX-а, за државе чланице Европске уније, изгледа овако:

Идеални типски нумерички налази MIPEX скале изгледају овако:

<p>Бугарска Хрватска Кипар Чешка Летонија Литванија Малта Пољска Румунија Словачка</p>	<p>Рестриктивне имиграционе политике</p>
<p>Данска Естонија Француска Грчка Мађарска Ирска Италија Словенија Велика Британија</p>	<p>Средњи ниво рестрикције</p>

Аустрија Белгија Финска Немачка Луксембург Холандија Португал Шпанија Шведска	Либералне имиграционе политике
---	--------------------------------

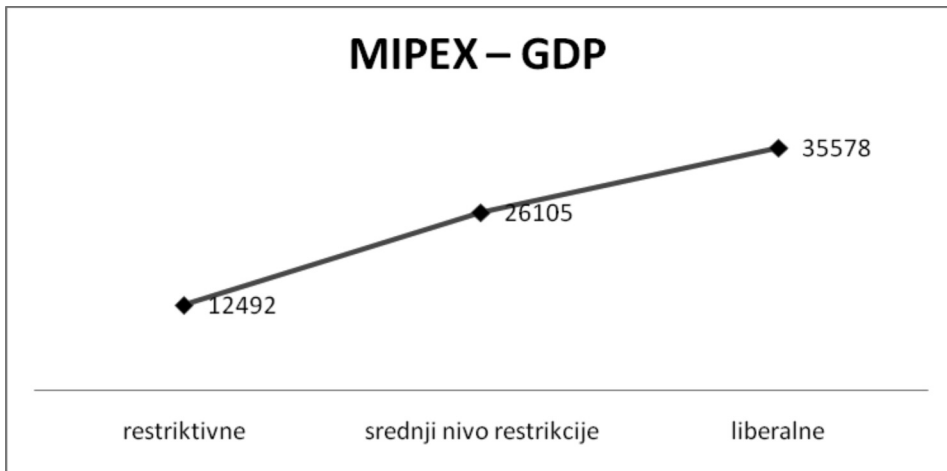
Када се Друштвени бруто производ и Показатељ хуманог развоја пропусте кроз МІРЕХ на скали: Рестриктивно → Средњи ниво рестрикције → Либерално добијају се следећи нумерички исходи:

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
GDP per capita (nominal) '08								
Restriktivne imigracione politike	10	124491.600	7477.12921	2364.47586	7142.7840	17840.4160	4600.00	31816.00
Srednji nivo restrikcija	9	26104.5556	11614.48069	3871.49356	17176.4	35032.2357	10500.00	42800.00
Liberalne imigracione politike	9	35577.7778	16665.96665	5555.32222	22767.1818	48388.3738	16200.00	76400.00
Total	28	24287.7500	15363.19934	2903.37177	18330.5232	30244.9768	4600.00	76400.00
								HDI 2009
Restriktivne politike	10	.8099	.02922	.00924	.7890	.8380	.77	.86
Srednji nivo restrikcije	9	.8649	.02961	.00987	.8422	.8877	.81	.91
Liberalne politike	9	.8761	.03005	.01002	.8530	.8992	.80	.91
Total	28	.8489	.04132	.00781	.8328	.8649	.77	.91

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
GDP <i>per capita</i> (nominal) '08	2568381135.072	2			
Between Groups			1284190567.536		
Within Groups	3804372000.178	25			
Total	6372753135.250	27	152174880.007	8.439	.002
HDI 2009					
Between Groups	.024	2			
Within Groups	.022	25	.012		
Total	.046	27	.001	13.784	.000

Ове вредности сада се могу и графички изразити:

Графикон 1: Зависност имиграционе политике
од Друштвеног бруто производа

$F(2,25)=8.44, p<.01$

Графикон 2: Зависност имиграционе политике од Хуманог људског развоја

$F(2,25)=13.78, p<.01$

ИЗВОРИ

- Bansak, Cynthia and Simpson, Nicole, Zavodny Madeline, *The Economics of Immigration*. Oxford: Routledge, 2015.
- Bauer, Thomas, Haisken-DeNew, John, Schmidt, Cristoph, "International Labour Migration, Economic Growth and Labour Markets: The Current State of Affairs". (ed) Macura, Miroslav and MacDonald, Alphonsea and Haug, Werner, *The New Demographic Regim – Population Challenges and Policy Responses*, United Nations, NY, 2005.
- Bobić, Mirjana, *Demografija i sociologija – veza ili sinteza*, Službeni glasnik, Beograd, 2007.
- Bobić, Mirjana, Babović, Marija, „Međunarodne migracije u Srbiji – stanje i politike“, *Sociologija*, vol 50, no. 2, 2013.
- Botrić, Valerija, "Attitudes Towards Immigrants, Immigration Policies and Labour Market Outcomes – Comparing Croatia with Hungary and Slovenia", *Croatian International Relations Review*, 2016, vol 23, no. 76.
- Deneulin, Séverine, Shahani, Lila, *An Introduction to the Human Development and Capability Approach – Freedom and Agency*, Ottawa: International Development Research Centre, 2009.
- Ђукановић, А., „Регулатива Европске уније у области ирегуларних миграција“, *Европско законодавство*, 2013, бр. 43-44.
- Fargues, Philippe, Fandrich, Christine, "Migration after the Arab Spring". *Migration Policy Centre (MPC) – Research Report 2012/09*. Firenze (Florence): European University Institute Robert Schuman Centre for Advanced Studies, 2012.

- German Dictionary of Business, Commerce and Finance* (1997), Oxford: Routledge
- Hedwig, Rudolph, „The new gastarbeiter system in Germany“, *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 1996, vol. 22, no. 2.
- Corry, Dan, *Economics and European Union Migration Policy*, London: Institute for Public Policy Research, 1996.
- Lucassen, Leo, *The Immigrant Threat – The Integration of Old and New Migrants in Western Europe Since 1850*, Champaign: University of Illinois Press, 2005.
- Mankiw, Gregory, *Principles of Economics*, Fifth edition, Harvard University/Cengage Learning, 2008.
- Massey, Douglas, „Patterns and Processes of International Migration in the 21st Century“. Paper prepared for *Conference on African Migration in Comparative Perspective*. Johannesburg, South Africa, 4-7 June, 2003.
- Милосављевић, Зоран „Имиграционе политике у ЕУ: од слободе кретања до заштитних мера“, *Европско законодавство*, 2015, бр. 54.
- Мирковић, Предраг, Стојшић Дабетић, Јелена, „Нерегуларне миграције као облик угрожавања система националне безбедности“, *Европско законодавство*, 2018, бр. 63.
- Niessen, Jan, Huddleston, Thomas, *Legal Frameworks for the Integration of the Third-Country Nationals*, Boston: Brill/Leiden, 2007.
- 19 World Migration Report, 2010.
- Poleti, Dunja, „Savremene radne migracije u Evropskom kontekstu – ekonomski i politički aspekti, „New Guest Worker Regimes?“, Amelina, Anna, Horvath, Kenneth, Meeus, Bruno (edit), *An Anthology of Migration and Social Transformation – European Perspectives*, New York, Springer International Publishing, 2016.
- Trachtman, Joel, *The International Law of Economic Migration – Toward the Fourth*, Kalamazoo/Michigan: W.E. Upjohn Institute for Employment Research, 2009.
- Childs, David, Johnson, Jeffrey, *West Germany – Politics and Society*, Oxford, Routledge, 1981.

ЗНАЧАЈ ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

На основу налаза стања у емпиријској обради података намећу се извесни закључци који могу бити од значаја и за Србију. Закључци се односе на следеће показатеље. Прво, многи од одабраних економских показатеља (ниво (не)запослености, индекс радно активног становништва, учешће лица са другим радним послом и друго), не изазивају корелацију са индексом политичке интеграције (и)миграната на скали либерално-рестриктивно (израженог кроз МПРЕХ-квантификатор). Од свих економских показатеља који

су коришћени као зависна варијабла једино Друштвени бруто производ (GDP) и Показатељ хуманог развоја – квалитет живота (HDI) исказују приметну корелативност. У случају GDP-а ова је корелативност експоненцијална и готово линеарна – земље са мањим GDP-ом имају рестриктивније имиграционе политике, и обрнуто – земље са већим GDP-ом исказују политички захтев ка либералнијој имиграционој политици. Ово се може тумачити захтевима тржишта за увозом јефтине радне снаге, али ако имамо у виду да други економски индекси (попут индекса незапослености или радно активног становништва) не исказују корелативност са MIPEX-ом, онда остајемо на нивоу генералног закључка да Домаћи бруто производ (GDP), исказан као степен богатства једне земље, утиче на одабир имиграционих политика, али да други економски фактори не утичу на имиграционе политике. Слично је и када је у питању индекс квалитета живота (HDI). Овде је „крива“ експоненцијална, али је линеарност слабије изражена, па је линија изломљена. То указује на готово пропорционалну сразмеру између: ниског квалитета живота и одабира рестриктивне имиграционе политике. Ово се може тумачити бригом слабих економија да и оно мало радних места сачувају у позицији економске рецесије од новопридошлица. То јесте изванредан осећај угрожености који може да креира имиграциону политику ка рестриктивним заштитним мерама. Та веза између HDI и MIPEX-а слаби већ на средњем нивоу рестрикции, па се „линија“ ломи, постаје блажа до нивоа земаља са либералном имиграционом политиком. Ово указује на извесну засићеност HDI-инпута заштитним мерама протекције од имиграната већ на средњем нивоу рестрикции. То истовремено наводи на још један закључак: да су економски сиромашнија друштва где је квалитет живота веома низак, у много већој мери затворена и ксенофобнија, него друштва већ на средњем нивоу квалитета живота. На крају се намеће питање: Уколико од многих одабраних показатеља који су тестирани (а само неки овде и истакнути), само два указују на корелативну везу спрам одабира имиграционих политика, шта онда одређује одређеност и перцепцију бирача у погледу ставова према имигрантима? Оно што су неке недовољно истражене провере до сада показале, то су показатељи на пољу институционално-политичке одређености, а то је већ равна идеја–вредности–норме, прихватање вредносног система кроз процес усвајања нормативних диспозитива које намећу медији, образовање, и на крају и само васпитање. Економски фактори овде немају тако изражен утицај као што се очекивало.

ECONOMIC DETERMINANTS OF MIGRATION IN THE EUROPEAN UNION

Abstract: The subject analysis is concentrated on the research of factors that influence the process of migration, which is a major problem of the contemporary foreign and security policy of the European Union (EU). The paper first provides appropriate theoretical explanations of economic immigration from World War II, as well as the existence of an empirical link between economic factors and immigration policies of the EU member states. With this approach, the goal of the research is derived from the knowledge about the influence of certain economic indicators on the approaches to solving the contemporary migrant crisis. The results of the research confirm the existence of a link between economic factors and migratory movements. Taking into account the frequency of economic factors and economic motivational impulses in migratory movements, using the methods of observation, analysis of content, comparative and statistical methods, the author has managed to point out the most important factors of migratory movements towards the EU member states.

Key words: Migration, immigrants, economy, society, European Union.